

АНОТАЦІЯ

Салаєв Т.Г. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.* Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право». – Інститут законодавства Верховної Ради України, Київ, 2021.

Дисертаційне дослідження присвячене вивченню загальнотеоретичних питань, а також специфіки адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері, розкриттю його системи, виявленню проблем і пошуку шляхів удосконалення адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері. Аргументовано, що дисертація є одним з перших комплексних наукових досліджень проблематики адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері.

Перший розділ роботи присвячений розкриттю теоретичних засад адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері. Для досягнення наукової мети автором здійснено аналіз доктринальних досліджень інформаційної безпеки у митній сфері як складової інформаційної безпеки України. Визначено поняття і сутність інформаційної безпеки у митній сфері як складової інформаційної безпеки України та охарактеризовано правові засади інформаційної безпеки у митній сфері, які розподілено на міжнародні та внутрішньодержавні.

Другий розділ зосереджує науковий пошук на висвітленні адміністративно-правової характеристики механізму забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері. Автором розкрито поняття і сутність механізму адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері як динамічної взаємопов'язаної сукупності правових засобів, за допомогою яких адміністративно-правові норми реалізуються в упорядкованих суспільних відносинах, досягається забезпечення охорони та захисту інтересів людини, суспільства та держави щодо належного збору, використання та формування інформації у митній сфері, забезпечення належного правового

режиму її створення, зберігання і захисту від несанкціонованого розповсюдження.

Серед сформульованих нових наукових положень і висновків автором сформовано загальнотеоретичну структуру механізму адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері, у якій виділено такі елементи: нормативний; ціннісно-правовий; динамічний; результативний та гарантійний. Всебічно з'ясовано сутність та основні змістовні характеристики категорії «об'єкти адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері» та запропоновано авторський підхід до тлумачення даної категорії. Обґрунтовано три підходи до розуміння поняття «об'єкт адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері», а саме: об'єктивний, ціннісний та функціональний. Зокрема, запропоновано за першим підходом визначати об'єкт адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері як конкретні явища об'єктивної дійсності, що виражені матеріально та водночас є правовою категорією, що відрізняє їх від інших явищ того ж роду та виду, які розглядаються як інформація у митній сфері у її фізичному вимірі та об'єкти інформаційного впливу, на забезпечення безпеки яких спрямоване функціонування адміністративно-правового механізму.

Висвітлено особливості суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері, запропоновано розглядати відповідні рівні зазначених суб'єктів. Також проаналізовано адміністративно-правове регулювання інформаційної безпеки у митній сфері, у тому числі із використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Проаналізовано підходи до систематизації нормативно-правових актів з питань адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері, а також їх класифікації на: 1) нормативно-правові акти з питань адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері за зовнішнім напрямом; 2) нормативно-правові акти з питань адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері за внутрішнім напрямом.

У третьому розділі роботи застосовано критичний підхід до виокремлення основних проблем адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері. У даному контексті сформульовано авторські пропозиції щодо подальшого удосконалення адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері, зокрема, шляхом внесення змін і доповнень до чинного законодавства, вжиття організаційно-правових та інших заходів. Наприклад, обґрунтовано: 1) внесення змін до Митного кодексу України, доповнивши його розділом ХХ-1 «Інформаційна безпека у митній сфері»; 2) закріплення принципів забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері; 3) запровадження спеціальних термінів інформаційної безпеки у митне законодавство («інформаційний простір митної сфери» та ін.)

Крім цього, запропоновано прийняти Кодекс безпеки інформаційного простору, за допомогою якого усунути формально-юридичні, змістові недоліки у чинному інформаційному законодавстві, подолати наявні колізії та правові прогалини щодо окремих його інститутів, виявити та виправити проблеми юридичної техніки у зазначеній сфері правового регулювання.

Загалом удосконалено категоріально-понятійний апарат дослідження, насамперед, такі категорії і поняття як «механізм адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері», «об'єкти адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері», «суб'єкти адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері», «інформаційний простір митної сфери», «інформаційний ресурс у митній сфері» у контексті застосування інформаційно-телекомунікаційних технологій у митній сфері. Власне поняття «інформаційна безпека у митній сфері» запропоновано розглядати в об'єктивному та суб'єктивному значеннях.

Сформульовані також інші положення і висновки за результатами проведеного дослідження, які мають теоретичне і практичне значення, можуть бути використані у науково-дослідницькій роботі, в освітньому процесі, у правотворчості та правозастосуванні тощо.

Ключові слова: інформаційна безпека, митна сфера, інформаційний ресурс, забезпечення інформаційної безпеки, механізм адміністративно-правового забезпечення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях:

1. Салаєв Т.Г. Особливості адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки при застосуванні інформаційних технологій та автоматизованих систем у митній сфері у контексті запровадження механізму «єдиного вікна». *Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2019. 1 (50) С. 85-92.

2. Салаєв Т.Г. Система суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері. *Наука і правоохорона*. 2019. № 4. С.230-237.

3. Салаєв Т.Г. Питання і суть взаємодії між суб'єктами щодо адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері. *Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2019.4 (53). С. 92-99.

4. Салаєв Т.Г. Некоторые проблемы административно-правового обеспечения информационной безопасности в таможенной сфере. *Право і суспільство*. 2019. № 5. С. 86-92.

5. Салаєв. Т.Г. Проблема визначення суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері. *Наука і правоохорона*. 2019. №1 (43). С.176-182.

6. Салаєв Т.Г. Опыт зарубежных стран в контексте усовершенствование административно-правового обеспечения информационной безопасности в таможенной сфере Украины. *Часопис Київського університету права*. 2020. № 3. С. 414-420.

7. Салаєв Т.Г. Мировой опыт административно-правового обеспечения информационной безопасности в таможенной сфере. *Visegrad journal on human rights*. 2019. № 6. Р. 184-189. (Словацька Республіка).

8. Салаев Т.Г. Административно-правовые формы и методы обеспечения информационной безопасности в таможенной сфере. *Нигиқи mustəvi: elmi-nəzəri, təcrubi jurnal. (Юридическая плоскость)*. 2021. №1. С. 167-174.

9. Салаев Т.Г. До визначення суб'єктів адміністративно-правового забезпечення інформаційної безпеки у митній сфері. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 3 (106). С. 294-299.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

10. Салаев Т.Г. Правовые основания судебной защиты в Азербайджанской республике согласно международному законодательству. *Інноваційний розвиток правової науки в умовах модернізації суспільства: матеріали Х Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 28 лютого 2020 р.)*. Том 2. Тернопіль: Вектор, 2020. С. 227-229 (участь заочна).